

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 191

Maribor, torek 25. avgusta 1931

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem čeku, zav. v Ljubljani št. 11.400

Volja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefoni

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasni po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Nova angleška vlada

KOALICIJA LABURISTOV, KONSERVATIVCEV IN LIBERALCEV. — BREZ AUSTENA, CHAMBERLAINA IN LLOYDA GEORGA. — NA ZIMO NOVE VOLITVE.

LONDON, 25. avgusta. Predsednik vlade MacDonald je opoldne bil od kralja sprejet v buckinghamski palači. Pri tej priliki je MacDonald predložil kralju gotovo listo nove vlade, ki jo tvori koalicija treh strank. Od delavske stranke so v novi vladi razen MacDonalda še Snowden, lord Sackville-Wood, lord Balfour, od konservativcev Baldwin, Neville Chamberlain in lord Halifax, od liberalcev Herbert Samuel in sir Donald MacKinnon. Oba ostala odlična voditelja torijev in whigov, Austen Chamberlain in David Lloyd George, nista vstopila v vlado.

Se danes bodo v Buckinghamu člani nove vlade položili prisego v roke kralja.

Skoro gotovo je že danes, da bo nova vlada predlagala 10%no znižanje podpor brezposelnim.

Vodstvo opozicije v delavski stranki bo skoro gotovo prevzel dozdajni minister za zupanje zadeve Henderson. Stranka se že pripravlja na nove volitve. Računajo, da bo

od 261 sedanjih poslancev delavske stranke v zbornici komaj 40 sledilo MacDonaldovi politiki.

LONDON, 25. avgusta. Mandat nove MacDonaldove vlade je omejen in obsega samo finančno sanacijo in izbalanciranje proračuna. Ker je upanje, da bo sredi septembra proračun uravnovešen, bo vlada takrat predložila parlamentu svoje ukrepe. Takoj nato bo parlament razpuščen. Na sodelovanje vlade s sedanjimi poslansko zbornico ni misliti.

LONDON, 25. avgusta. Vodja konservativcev, Baldwin, je včeraj izjavil, da sedanja kriza zahteva nagle odločitve. Razpust poslanske zbornice bi bil v tem trenutku katastrofalna. Konservativci so vstopili v vlado, da omogočijo uravnovešanje proračuna, a trajnem vzdržanju sedanje kombinacije ne more biti govora. Narodna vlada bo, čim bodo dopuščale okoliščine, odstopila, nakar bo moral slediti razpust in razpis novih volitev.

Drugi in tretji dan na Bledu

ALJEHIN VODI. — DANES SE NADA LJUJEJO PREKINJENE PARTIJE.

BLED, 25. avgusta. Včeraj je bilo odigrano drugo kolo mednarodnega šahovskega turnirja v obednici hotela Toplice. Preselili so se tja, ker je bilo prvi dan na terasi preveč nemirno.

Presenečenje včerajšnjega dne je bil poraz jugoslovenskega udeleženca Vasje Pirc, ki je igral z Avstrijcem Spielmannom. Pirc je imel partijo takorekoč že v žepu in vse je bilo prepričano, da bo zmagal. Spravil je nasprotnika v zelo nevarno varianta damskega gambita, katero Pirc prav dobro pozna, je obdržal gambitskega kmeta in tako imel zelo močno pozicijo. Toda tik pred zmagovitim koncem je Pirc prezrl zelo pomembno nasprotnikovo potezo in izgubil kvaliteto. Vendar bi si bil še lahko opomogel, pa ga je storjena napaka tako deprimirala, da je napravil nekaj slabših potez, dočim je nasprotnik silovito napadal.

Dr. Astaloš je igral z Maroczijem. Po dvehurni borbi sta remizirala.

Dr. Vidmar je igral zanimivo damsko-gambitsko partijo z Amerikancem Kashdanom. Remizirala sta po 38. potezi.

Bogoljubov je včeraj prvič zmagal na Bledu. Porazil je Colleja.

Silno napeta je bila borba med dr. Aljehinom in dr. Tartakowerjem. Aljehin je nasprotniku sistematski razbijal pozici-

jo za pozicijo in v popoldanskih urah nadmočno zmagal.

Partiji Flohr-Niemcovič in Kostić-Stoltz ste bili prekinjeni, prva v boljši poziciji za Niemcoviča, druga za Kostića.

Stanje po II. kolu: dr. Aljehin 2, Spielmann 1 in pol, Bogoljubov 1 (1), Pirc, Astaloš, Kashdan, Maroczy 1, Kostić, dr. Vidmar pol (1), dr. Tartakower pol, Flohr 0 (2), Niemcovič, Colle, Stoltz 0 (1).

BLED, 25. avgusta. Danes je bil na turnirju prvi prost dan. Igrale so se samo prekinjene partije iz obeh prvih koles. Vidmar je igral z Bogoljubovom, Kostić s Stoltzem, Colle s Flohrom in Niemcovič s Flohrom. Partija Colle-Flohr je končala prva remis. Flohr in Niemcovič opoldne še igrata, istotako Vidmar in Bogoljubov, Vidmar je v boljši poziciji. Kostić ima enega kmeta več ko Stoltz, igra pa ni zanimiva. Računajo z remijem.

ROMARSKI VLAK PONESREČIL

NANTES, 25. avgusta. Med Nantesom in Lourdom je v bližini Lucona skočil s tira romarski vlak. Vse vozove je vrglo iz tirnice. Nesreča je zahtevala eno smrtno žrtev, 30 oseb je ranjenih.

mačenje ni naletelo na najpriaznejši odgovor. Domneva se, da bi v tem sistemu petero velesil Francija izgubila oporo svojih zaveznikov in bi bil ta sistem le v korist reviziji mnogih vprašanj v smislu nemških zahtev. Tudi ženevski »Journal de Genève« odločno nastopa proti taki inicijativi, ker vidi v njej poskus, da se ustvari famozni predvojni »koncert velesil«, ki bi ogrožal ne le interese malih držav, ampak tudi obstoj Društva narodov, in s tem svetovni mir.

Značilen je tudi glas varšavske »Gazeta Polska«, ki komentira francosko-sovjetska pogajanja in konstatira, da bodo

dozdevno vodila do pozitivnih rezultatov. Konstatira tudi, da je bila poljska vlada o pogajanjih lojalno obveščena. Smatra francosko-sovjetski sporazum za važen korak na potu k utrditvi mira. List opozarja na izjavo, ki jo je dal poljski minister za zunanje zadeve Zaleski v panevropskem komitetu in s katero je podčrtal željo Poljske, da se tudi poljsko-sovjetski odnosi stabilizirajo in normalizirajo. Pakt o nenapadanju med Francijo in sovjeti — zaključuje »Gazeta Polska« — bi ustvaril atmosfero medsebojnega zaupanja in bi mnogo doprineel k stabilizaciji miru.

MADŽARSKA ZBORNICA SKLICANA.

BUDIMPEŠTA, 25. avgusta. Poslanska zbornica je sklicana na četrtek 27. t. m. Pri tej priliki se bo predstavila nova vlada in bo ministrski predsednik Karolyi razvil svoj program.

Spomenik izumitelju pisalnega stroja

Pred kratkim so v Novari v severni Italiji odkrili spominsko ploščo zgodovinarju Josipu Ravizzi, izumitelju pisalnega stroja. Ime Giuseppe Ravizza je malo znano in malokdo ve, da je on prvi izumil pisalni stroj, ki je danes za vsako pisarno tako nujno potreben. Tudi tu gre za slučaj, ki je tako tipičen za zgodovino mnogih izumiteljev. Giuseppe Ravizza se je rodil l. 1811 v Novari. Hotel je postati mehanik ali inženjer, oče pa ga je prisilil, da je študiral jus in zgodovino v Turinu. Kot pravnik, posebno še kot lokalni zgodovinar, je bil v svojem rojstnem mestu zelo popularen. Toda njegovo srce je stalno težilo za tem, da bi izumil pisalni stroj, o katerem je sanjal že v mladih letih. Nad 20 let se je bavil s to idejo in dal končno svoj pisalni stroj l. 1855 patentirati. Demonstriral je svoj model najprej l. 1863 na londonski, l. 1867 pa na pariški svetovni razstavi. Bil je to stroj, ki je bil v svojih osnovnih principih popolnoma sličen današnjim pisalnim strojem.

Toda Ravizza se ni okoristil s svojim izumom. L. 1867, ko se je v Parizu zaman trudil, da bi našel koga, ki bi mu pomagal realizirati njegov izum, je prišel neodvisno od njega do iste ideje Amerikanec Krištof Sholes. Že l. 1873 je prevzel tvorničar Remington njegov patent in pričel z izdelovanjem prvih Remingtonovih pisalnih strojev.

Ravizza se je preselil nato v trgovsko mesto Livorno, misleč, da bo našel tamkaj več razumevanja. Toda pojava prvega ameriškega pisalnega stroja ga je prestrašila in uvidel je, da tej konkurenci ne bo več kos. V velikem siromaštvu je l. 1885 končno umrl v Livornu. Dokumentarno pa ostane dokazano, da je Ravizza že l. 1855 dal patentirati ono,

Karambol kolesarja z jajčarico.

Na ovinku Tržaške ceste pri vojaškem večbališču se je jutraj zaletel s kolesom v kmetico Ana Komarjevo, ki je nosila na glavi poln jerbasa jaje za trg — posestnikov sin Miško G. Oba sta seveda prav dramatično padla. Miško pa se je izkazal kavalirja in plačal jajca kmetici pošteno. Naj služi v slinih primerih drugim za vzgled!

Nepošten pomočnik.

V nedeljo 23. t. m. je pleskarski pomočnik Friderik G. pleskal neko trgovino na Koroški cesti. Pri tej priliki je suhih manufakturnega blaga za 4906 Din. Včeraj so ga aretirali. Blago so našli v delavnici in zaplenili.

Pri železnih težkočah, izgubljenem teku, zagatenju, napetosti, zgagi, vzpehavanju, tesnobi, bolečinah v čelu, nagnjenju k bljuvanju učinite 1-2 čaši naravne »Franz Josefove« vode temeljito iztrebljenje prebavit. Mnenja bolnišnic izpričujejo, da jemljejo »Franz Josefovo« grenčico radi tudi oni, ki morajo dolgo polegati v postelji in jim zelo prija voda. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specialnih trgovinah.

Francija — Rusija — Poljska

Ko je »New-York Herald« nedavno objavil vest, da je med Francijo in sovjetsko Rusijo sklenjen sporazum o nenapadanju in da se vrše med obema državama še nadaljnja politična pogajanja, je vzbudilo v svetovni javnosti mnogo prahu. Celo francoski desničarski listi in politični krogi so se razburili in republikanska zveza sklopa na svojih sejah in zbrih proteste, češ da so boljševidi že ponovno požrli besedo, da je predpogoj za tak sporazum opustitev vsakršne boljše propagande v inozemstvu itd. Značilno je, da se s tem »protestantom« pridružil celo levičar Herriot, ki je l. 1924 kot takratni ministrski predsednik Francije priznal sovjetsko vlado de jure. »Protestanti« so zlasti poudarjali, da bi sporazum z Rusijo pomenil samo korist za boljševidsko-nemške zveze, škodo pa za vzhodne zaveznike Francije, Poljsko in Rumunijo.

Temu nasproti je francosko ministrstvo za zunanje zadeve objavilo v listih pojasnilo, ki bistveno potrjuje, da se res vrše pogajanja med sovjetskim poslanikom Dovgalevskim na eni in generalnim tajnikom francoskega ministrstva za zunanje zadeve Berthelotom na drugi strani, da so se ta pogajanja pričela takoj iz tistih trgovinskih pogajanj, in da bodo trajala še nekaj mesecev. To pomeni, da ta pogajanja niti oddaleč nimajo onega senzacionalnega značaja, kakor jim ga pripisuje desničarski francoski tisk. Ni govora o zapuščenju Poljske in Rumunije. Absurdno je sploh misliti, da bi se našel francoski državnik, ki bi zavestno šel v tem pravcu. Nasprotno: ako Pariz želi olajšanje odnosov z Rusijo, je to izključno v korist vzhodnim zaveznikom Francije. Ne gre za dvostransko ureditev razmer med Francijo in Rusijo, ampak za širši sistem, v katerem je glavna vloga namenjena naš Poljski, in ki bi v svojih posledicah močno uplivala na francosko-nemške odnose teh s tem na celotni položaj v Evropi. Zakaj paralelno s pogajanjmi v Parizu se vodijo tudi v Varšavi pogajanja med poljsko vlado in ruskim poslanikom. Jasno je z ozirom na odnose med Francijo in Poljsko, da se ta pogajanja v Parizu in Varšavi medsebojno izpolnjujejo in da bodo raztegnena tudi na Rumunijo.

Značilna je pri tem izjava »Kölnische Zeitung«, ki stoji zelo blizu nemškemu ministru za zunanje zadeve dr. Curtiusu in ki pravi glede francosko-ruskih pogajanj, da bi ta pogajanja lahko izenačila francosko-sovjetske odnose z že obstoječimi nemško-sovjetskimi. Iz tega bi se dalo sklepati, da v Berlinu žele pogajanj v Parizu uspeha. »Kölnische Zeitung« še dostavlja, da bi daljnja posledica francosko-sovjetskega sporazuma lahko bilo njegovo proširjenje s pristopom Anglije in Italije, s čimer bi bil ustvarjen sistem petero velesil, ki bi naj služil kot podlaga za novo ureditev evropskih odnosov.

V francoski javnosti to nemško tol-

Sličice s Koroške

VTISI MARIBORSKIH SKAVTOV, KI SO TABORILI MESEC DNI OB KLOPINJSKEM JEZERU.

Nekako čudno nam je bilo pri srečanju, ko nas je vlak potegnil preko državne meje. Saj še nismo nikdar taborili izven naše države. Kako nas bo sprejelo ondodno prebivalstvo, je bila naša glavna skrb.

Ob meji nismo imeli večje sitnosti, tudi prevoz s končne postaje Tinje-Kamen se je izvršil v redu. V nekaj dneh je bil tabor urejen in mi smo se lahko popolnoma posvetili svoji nalogi: spoznati domačinstvo, obiskati slovenske domove in jim pripovedovati o naši lepi domovini.

Slovenski pozdrav nam je povsod odprl vrata, povsod smo bili prav ljubeli in sprejeti. Vse smo seveda tudi povabili v naš tabor. Tu je bilo vedno prav živahno; vedno smo imeli obiske, ki so se radi mudili v naši sredi. Ker smo bili naročeni na vse važnejše slovenske časopise (v taboru smo imeli »Jutro«, »Večernik«, »Slovenca« in »Jugoslovana«), so se tudi starejši domačini zlasti iz bližnje okolice dnevno oglašali v taboru in prečitati liste. Iz naše sicer revne taborne knjižnice je prav tako marsikaj slovenska knjiga romala v slovensko hišo.

Zvečer ob tabornih zabavah pa se je razlagala slovenska pesem daleč okoli in dnevno privabljala veliko število poslušalcev. Tudi domačini so pokazali, kaj znajo. Pevski zbor šentvidskega izobraževalnega društva se je udeležil korporativno naših zabav.

Kmalu so nas domačini vzljubili in akoravno so ob jezeru tudi taborili drugi (nam najbližje je bil tabor dunajskih skavtov!), smo vendar mi imeli vedno prednost. To zlasti se je opazilo pri nabavi živil. Mleko in zelenjavo smo dobili mnogo ceneje, šestokrat tudi kaj zastoni.

Zelo nam je šel na roko škofljanski župnik Poljanec, stara slovenska korenina, doma iz Ptujia. Vesel je bil našega

obiska in nam dal na razpolago svoje kopalnice ob Klopinskem jezeru, kamor smo se radi lepše lege tudi večkrat šli kopat.

Mnogo nam je pripovedoval o ondodnih razmerah, nam pravil o težkem stališču, ki ga ima tam slovenski učitelj in slovenski dušni pastir. Župnik uči deco slovenskih staršev slovensko pisati in čitati in jim daje slovenske knjige, da svoje materinščine ne bi pozabili. Med drugim je dejal: »Dajte nam vsaj 15 zavednih duhovnikov in še se bomo držali nezmanjšano vsaj 10 let.« Zelo občutno trpijo naši bratje tam zlasti na pomanjkanju slovenskih knjig.

Tudi z drugimi domačini smo se mnogo pogovarjali. Zlasti posestnik Kos, po domače pri Živu, nam je vedel mnogo povedati. Kazal nam je tudi spisek vseh slovenskih volilcev in nam nazorno slikal sedanji politični položaj na Koroškem.

Mariborčani smo bili ob Klopinskem jezeru, ljubljanska dekleta ob Blaškem in Ljubljanci ob Glodiškem jezeru. Vsi trije naši tabori so bili med sabo v zvezi, obiskovali smo se in prirečali tudi skupno daljše izlete. Za časa taborjenja nas je inspiciral župni načelnik Črni Mrav, ki je bil z vsemi tremi tabori jako zadovoljen.

Tudi mi smo vzljubili lepo Koroško in ni bilo treba šele povabila in prošnje domačinov, da bi prišli prihodnje počitnice zopet. Prav radi smo jim to obljubili. Obljubili smo jim celo še več — da nas bo vsaj še enkrat toliko in da jim prinesemo mnogo knjig, ki naj ojačijo njihove knjižnice.

V dokaz, kako so nas domačini vzljubili, naj služi samo dejstvo, da so nas, akoravno smo se odpeljali na delavnik, spremili do kolodvora in nam mahali v slovo, dokler jih nismo izgubili iz oči.

Mariborski in dnevni drobiž

Zopet ponarejevalci bankovcev pred sodiščem

Razprava odgodena radi zaslišanja novih prič.

Za danes je bila napovedana velika in zanimiva razprava pred senatom trojice okrožnega sodišča v Mariboru. Obtoženi so bili 62letni fotograf Franc Rupnik iz Maribora, 43letni delavec Gašpar Potočnik iz Vrhnika, 28letna njegova žena Marija Potočnik, 45letni posestnik Anton Gabrijan iz Vrhnika, 53letni železničar Jernej Berdnik iz Poljčan, 45letni posestnik Alojz Bračič iz Vrhloge, 41letni kovač Matija Klajnšek iz Ptujia in 60letni posestnik Valentin Žitnik iz Budine pri Ptujtu, da so v l. 1930 in do marca 1931 delali fotografske posnetke bankovcev po 1000 in 100 dinarjev ter po 50 šilingov in si napravili cinkaste plošče z barvnim odtisom teh novčanic. Nekateri izmed obtožencev so pomagali pri akciji z denarjem. Proces je pravzaprav nadaljevanje znanega procesa iz leta 1927, ko so bili tudi nekateri današnji obtoženci obtoženi v procesu proti znanemu ponarejalcu novčanic Juriju Potočniku, ki je bil takrat od porote obsojen na 20 let težke ječe, pa je kmalu potem v kazni umrl. Tudi današnji obtoženec Franc Rupnik je bil takrat obsojen na 9 let težke ječe, a po poteku 4 let amnestiran. Gašpar Potočnik je bil takrat radi pomanjkanja dokazov oproščen. Usoda brata pa Gašparja ni odvrnila od zle poti. V zvezi z Gabrijanom, Berdnikom, Bračičem, Klajnšekom in Žitnikom ter z ženo Marijo je nadaljeval poskuse, ki se pa niso posrečili. Zato je stopil v zvezo s fotografom Rupnikom, ki je l. 1930 prišel iz zaporov. Predno pa so začeli bankovce tiskati, so med zločinci izbruhili prepri in Gabrijan je vse izdal orožnikom.

Razpravo je vodil danes kot predsednik senata svetnik Lenart, prisednika sta bila dr. Čemer in Kolšek. Državno tožil-

stvo je zastopal Sever, zagovornikov je bila cela vrsta.

Ker so bili od strani drž. tožilca glede krivde obtožencev predlagani razni novi momenti in nove priče in je zlasti tudi bil predlagan preiskovalni zapor za obtoženo Marijo Potočnik in ker so na drugi strani tudi zagovorniki predlagali več novih prič in zlasti pregled ponarejalnih naprav s strani novih izvedencev, je bila razprava na nedoločen čas odgodena. Glede Marije Potočnik se je senat izrekel za preiskovalni zapor.

Gabrijan, ki je vse izdal orožnikom, in Gašpar Potočnik, ki je v preiskavi že vse priznal, sta danes temeljito vse tajila in trdila, da sta bila tisti čas tako zmehčana, da nista vedela, kaj sta govorila.

Drugi dan tečaja Pedagoške centrale je po pondeljkovem izvrstnem predavanju univ. prof. dr. Prihoda privabil še mnogo več slušateljev. Nad 350 učiteljev je napolnilo danes dopoldne veliko dvorano Narodnega doma. Današnja razprava vodi obl. nadz. v pok. g. Senkovič, podpredsednik Pedagoške centrale, ki je v markantnih besedah poudaril pomen tečaja, predstavil in pozdravil je predavatelja dr. Werthmanna iz Dunaja. Ta je v podrobnih potezah očrtal nastanek dunajske šolske reforme, momente, ki so jo podpirali in ovirali, značaj sodobnega strnjene pouka, ki ga bo popoldne demonstriral s praktičnim nastopom manjšinske šole. Poslušalci so z velikim odobravanjem poslušali izvajanja.

Osebnosti

K tehničnemu oddelku v Mariboru je premeščen Ivan Vanjek, tehnični svetnik v Pakracu, k tehničnemu oddelku banke uprave v Ljubljani pa je premeščen svetnik tehn. oddelka v Mariboru Oskar Jurak. — Od carinarnice v Mariboru je premeščen v Osijek carinik Dimitrije Nikoljič, upokojen pa je carinik v Mariboru Boris Pipuš.

Smrtna kosa.

Umrl je v bolnici 66letni nadmlinar Avgust Amon. Pogreb bo v četrtek ob 16. na Pobrežju.

Poroke.

V zadnjem času so bili v Mariboru poročeni: Alojzij Simič, mizar, z gđ. Elizabeto Rahle, delavko; Miha Divjak, posestnik, z gđ. Marijo Baumann, posestnico; Ivan Kolar, trgovski pomočnik, z gđ. Meriko Gmeiner; Andrej Levstek, sodnik, z gđ. Josipino Balon; Angelj Daris, mehanik, z gospo Rozo Novak, udovljeno Krajin; Jakob Skerbinek in Alojzija Grošman; Rudolf Klampfer, mizar, z gđ. Alojzijo Nipič; ter Ludvik Podhotnik, delavec in Ana Plajnshek.

Vpisovanje učencev v II. dekliško mešč. šolo v Mariboru

za leto 1931-32 bo dne 31. avgusta in 1. septembra od 8. do 12. ure. Popravni izpiti se bodo vršili dne 29. in 31. avgusta od 8. dalje.

Jubilarni avtomobilski miting.

Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije, sekcija Zagreb, priredi v dneh 18., 19. in 20. septembra povodom proslave 25letnice obstoja, veliki »Jubilarni avtomobilski miting«. Miting obstoji iz a) izleta (zvezdne vožnje) avtomobilistov in motociklistov, članov Avtokluba in Motoklubov v Zagreb; b) brdske dirke na 1 km; c) hitrostne dirke Sesvete—Maksimir na 7 km. Sekcija Maribor Avtomobilskega kluba opozarja tem potom svoje članstvo na to zanimivo prireditve s pozivom na čim večjo udeležbo. Pravila in obrazci za prijave so interesentom pri tejništvih sekcij Zagreb in Maribor na razpolago. Termin za prijave ad a) najkasneje do 5. septembra, ad b) in c) pa do 10. septembra — na predpisanih obrazcih skupno s prijavnino.

Ekskurzija Jugoslovenskega Turing kluba na Kajmakčalan in v Južno Srbijo.

Jugoslovenski Turing klub v Beogradu priredi od 12. do 18. septembra t. l. veliki nacionalni izlet na Kajmakčalan in v Južno Srbijo. Izletniki bodo posetili poleg Kajmakčalana Skopje, Bitolj, Prilep, Gradsko in Stobi (poznane izkopnine). Informacije daje prometna pisarna »Putnik«, Aleksandrova cesta 35.

Naše grozdje

kupujejo razni prekupci od naših okoliških vinogradnikov po 2 Din kilogram, na trgu pa ga moramo plačevati po 8 do 10 Din. To je vsekakor brezvestno izkoriščanje in producenta i konsumenta, in smo mnenja, da bi pristojna oblast tudi tu morala napraviti red.

Rezervnim oficirjem!

Udruženje rezervnih oficirja i ratnika, pododbor Maribor, poziva vse svoje člane, da se udeležijo jutri v sredo 26. t. m. ob 3. pop. pri zagrebškem brzovlaku sprejema gojencev francoske vojaške politehnične šole. Za člane upravnega in nadzornega odbora je udeležba obvezna.

Poziv železničarjem!

Podružnica UJNBŽ v Mariboru poziva vse svoje člane, ki bodo službe prosti, naj se udeležijo jutri 26. t. m. ob 3. pop. pri zagrebškem brzovlaku sprejema gojencev francoske vojaške politehnične šole.

Obmejne carinske stražnice,

že davno projektirane, so začeli te dni vendarle graditi. Sedaj izkopujejo temelje na Plaču, pri Sv. Juriju ob Pesnici, pri St. Ilju v Slovenskih gorah, Gor. Cmureku in Gornji Radgoni. Stavbe bodo reprezentativne. Enonadstropna poslopja bodo imela poleg uradnih prostorov tudi stanovanja za osobe. Raztega je preskrbljeno za lepe vrtove. Vse stavbe, ki so v rokah renomiranih stavbnihi podjetij inž. Šlajmer & Jelenc ter Živic, morajo biti do jeseni že pod streho. Stražnice bodo predvidoma spomladi 1932 že izročene svojemu namenu.

Odhodnica v Poljčanah.

Šef postaje Poljčane g. Leopold Gruden, ki je bival ravno leto dni med nami, je bil premeščen za šefa skladišča v Maribor. Ob slovesu mu je poličanski Sokol skupno z železničarji priredil te dni v hotelu g. Mahoriča odhodnico, ki so se udeležili številni njegovi prijatelji in znanci. V imenu Sokola se je od njega v toplih besedah poslovil tajnik br. Kozjek, za železničarje in ostale pa je govoril žel. uradnik g. Heric. Prihujbenemu in prijetnemu družabniku ter vnetemu članu Sokola, kot celi njegovi družini želimo, naj se tudi na novem službenem mestu čim boljše počuti!

Loterija Jadranske Straže.

Prvo žrebanje loterije izvršnega odbora Jadranske Straže je bilo v Beogradu 12. marca, glavno žrebanje — s celo vrsto dragocenih dobitkov — bo pa nepreklicno dne 8. septembra. Dobitek te loterije mora porabiti J. S., da poplača in privede v vode našega Jadrana moderno šolsko ladjo, ki je bila spuščena v morje v Hamburgu in je namenjena naši vojni mornarici. Nj. Vel. kralj je blagovolil odobriti, da pokloni Nj. kr. Vis. prestolonaslednik Peter, ki je pokrovitelj J. S., za našo loterijo kot glavni dobitke — zlato uro. Poleg tega bo izžrebanih še 830 dobitkov v skupni vrednosti Din 350.000. Srečke so po Din 10 in se dobe v trafikah Svetek, Gosposka ul. in Weiss, Grajski trg, pa tudi v pisarni Jadranske Straže, Grajska ulica 5, vsak dan od 16. do 17. ure.

Gledališka šola za plese.

Mladenke od 16. leta dalje, ki imajo veselje do plesa, se sprejemajo v šolo za gledališko plese, ki jo bo otvorilo mariborsko gledališče v kratkem. Iz šole se bo potem sestavil gledališki plesni zbor, ki bo nastopal v vseh operetah. Prijave od 9. do pol 13. in od 3. do 5. ure pri gledališki dnevni blagajni. Poučeval bo g. Harastovič.

Razstava poljedelskih strojev in orodij ob priliki jesenskega ljubljanskega velesejma od 29. avgusta do 9. septembra bo dosežanje znatno prekosila. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji, od preprostega do najbolj dragega in za vse vrste gospodarstva. Nudena bo velika izbira poljedelskega orodja in strojev za mlekarstvo. Večina strojev, ki bodo obsegali pribl. 2000 m² razstavnega prostora bodo v obratu. Razstave se udeležijo domače tvrdke in one iz inozemstva, z Čehoslovaške, Avstrije, Nemčije, Ogrske, Francije, Amerike, Švedske in Danske. Poljedelske stroje razstavi 25 tvrdk, poljedelsko orodje 18 tvrdk, male bencinske motorje za pogon strojev 3 tvrdke, stroje za mlekarstvo 4 tvrdke. Vsak imetnik velesejske legitimacije, ki stane Din 30.—, ima pravico do polovične vožnje po železnici. Naročite legitimacije pri razprodajalci ali direktno pri veletrgovci v Ljubljani. Dopolnilca zadostuje. Lahko pa kupite tudi navadno vstopnico za enkratni vstop po Din 10.

Iz Hotinje vasi.

Savezna streljaška družina Skoke je priredila v nedeljo 23. t. m. nagradno tekmovanje vseh kmetskih strelskih družin, koje rezultati so sledeči: 1. nagrado je dobil Plomberger Ljubo s 100 točkami; 2. Klinec Štefan z 91 točkami, 3. Tušek Ervin z 90 točkami, 4. Avguštin Peter z 85 točkami, 5. Kirbiš Ivan z 83 točkami, vsi iz občine Dobrovce; 6. Jaro Franc iz Sv. Janža z 80 točkami, 7. Primec Filip iz Hotinje vasi z 76 točkami, 8. Bürger Valter iz Hoč z 66 točkami, 9. Mušič Ljuben iz Hoč s 57 točkami. Naši tekmovalci so pokazali veliko zanimanje in požrtvovalnost za strelski sport, ki se na deželi radi preobilnega dela zelo težko razvija.

3 kokoši zmanjkale

so v noči na 24. t. m. mizarju drž. železnice Alojzu Guliču iz zaklenjenega kur-nika na vrtu v Malgajevi ulici 7.

Vlom v barako.

Eno izmed zadnjih noči je bilo vlomljeno v prodajalno barako Ivana Terneka pri mostu na Mariborski otok. Zlikovci so odnesli 20 steklenic piva, več hlebov kruha, klobase itd., vsega za krog 500 Din.

Ant. Rud. Legatov Enoletni trgovski tečaj v Mariboru.

(Odobren od ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu). Legatova šola je bila ustanovljena že leta 1913. in obstoj torej več kot 18 let. Zavod je poznan radi prav dobrih učnih uspehov, odličnega učiteljskega zbora, vzorne discipline, reda in nadzorstva, kakor tudi strokovnega ravnanja. Na zavodu poučujejo samo strokovni profesorji in spretni praktiki. Novi tečaj se začne dne 9. septembra t. l. Vpisovanja in polajnila, tudi pismeno v Slovenski ulici št. 7, zraven trgovine Wögerer, telefon 21-61 in sicer od 8. do 12. in od 2. do pol 7. Zabeležite brezplačno učne programe! Zaznajte splošne gospodarske krize znatno znižana šolnina. Lastni internat.

Pravljica in zgodovina

NOVI ZGODOVINSKI PODATKI O GLAVNEM JUNAKU »TISOČ IN ENE NOČI«.

Skorajda ni nobene knjige, ki bi bila po celem svetu, celo v najzgodnejših predelih Afrike in Azije tako znana, kakor so Seherazanove pravljice »Tisoč in ena noč«. Znani francoski pisatelj in diplomat, Gobineau, ki je mnogo potoval po Orijentu, je dejal o njih tole: »Pri vsakem koraku, čim delj prodremo v Azijo, vidimo jasnejše, da so te, na videz preveč fantastične pravljice najtočnejši, najpopolnejši in najbolj istinit dokument bistvenih karakteristik načina življenja in shvačanja orijentalnih narodov in držav.«

Glavni junak teh legend je bagdaski kalif Harun-al-Rašid, ki je resnična osebnost. Nedavno je izšla knjiga »Življenje Harun-al-Rašida« izpod peresa književnega zgodovinarja Gabriela Audisio. V tej knjigi pravi avtor, da ni bilo baš lahko priti iz ogromnega nepreprečevalnega materiala do faktučne zgodovinske resnice o življenju in delu tega volikega arabskega vladarja. Vrhovni poglavar vseh vernikov, ki ga napačno imenujejo Harun-al-Rašid, dočim je njegovo pravo ime Harun er Rešid, je vladal nad Islamom v času, ko je zagospodoval nad celim evropskim zapadom Karel Veliki. Življenje tega močnega bagdadskega kalifa nalikuje že samo na sebi, brez legend, ki krožijo o njem, pravi orientalski pravljici.

Trindevetletno vladanje tega kalifa vzporejajo na Orijentu s Periklejevim »zlatinim vekom« v antični Grški ali v času Luiza XIV. naše nove dobe. Neštevilni muslimanski pesniki in književniki slavijo v svojih delih njegovo vladanje kot vrhunec razvoja in napredka arabske umetnosti, književnosti in znanosti.

V tem času, ko niso obstojale med delom in neznanim azijskim Orijentom in evropskim Zapadom nikake vezi v da-

našnjem smislu teh besed in ko o tem silnem kalifu nihče v Evropi skoraj ni imel pojma, se je zgodil slučaj, da je prišlo s posredovanjem nekega Žida Izaka do sklenitve prijateljskega sporazuma med Harun-al-Rašidom in Karlom Velikim. Če je zaupati kronistom velikega frankovskega vladarja, tedaj izgleda, da je leta 800, ko je papež Leon III. kronal Karla Velikega za kralja zapada, tale Žid Izak obvestil kalifa, da želijo priti neki poslaniki »rumiskega kralja« (tako so imenovali vsi Arabci Karla Velikega, kot poglavarja vseh Kristijanov) k njemu v avdijenco. Imeli so za seboj dvoletno potovanje. In tako je prišlo v resnici do neke »blagonaklonjene neutralnosti« bagdadskega kalifa napram Sveti Zemlji. Harun-al-Rašid je sprejel ta dva Karlova poslanca zelo milostljivo. Obljubil jima je vse, kar sta želela in jim dal kot darilo za kralja ogromnega slona in prekrasno visečo uro, ročno delo nekega »sajdžija«, arabskega umetnika. S pomočjo davnajstih medenih kroglic, ki so padale v metalno posodo, ko je bilo pol dne, so se pojavljali iz dvanajstih posebnih vrat drug za drugim arabski konjeniki, ki so predstavljali njihova glavna plemena.

Ta dva francoska grofa, kraljeva poslanca, sta bila na povratku od razbojnikov umorjena, spretni Izak, ki je z njimi potoval, pa se je srečno rešil in je preko Kartage končno prikolovratil v Francijo. Kot ganjač in impresarij kalifovega slona je potoval od mesta do mesta in prehranjeval s prosjačenjem sebe in žival, ki jo je nazadnje srečno predal 19. julija 802. leta Karlu Velikemu. Da pa bi se Karel Veliki kalifu primerno oddolžil, mu je poslal balo frizijskega najfinejšega platna, ki ga je bilo na Orijentu silno težko nabaviti.

Kačje farme

Marsikomu se bo zdelo čudno, da so na svetu kralji, kjer najhujše strupene kače izvrstno hranijo, negujejo in zdravijo. Nihče ne bi verjel, da imajo tudi te svoje čuvarje in paznike, da se jim ne bi kaj zalega pripetilo. — Res so urejene v Indiji, Braziliji in Argentini cele »farme kač«. Te vzrejevalnice so pa tako urejene, da te strašne strupenke niti ne občutijo izgube svobode. Skrbno jih varujejo pred sovražniki in dobro hranijo — lejo pred sovražniki in dobro hranijo — v medicinske svrhe! Medicina jih rabi radi strupa, ki ga proizvajajo!

Princip, da je najlažje potolči sovražnika z njegovim lastnim orožjem, velja posebno v toksikologiji — nauku o strupih. Iz smrtonosnih pikov, ki so najjačji, dobivajo iz živih strupenih kač edini zdravilni in sigurni lek proti njihovem strupenemu piku; to je serum, pripravljen iz tega strupa.

Veliko vrednost in pravi pomen tega specialnega področja farmacije lahko spozna šele oni, komur je znano vsaj pri bližnjem številu smrtnih slučajev, ki so žrtve kačjih pikov; računa pa se letno okrog deset tisoč!

Indija in Amerika stojita v tej žalostni statistiki na prvem mestu, južno in srednjeevropske zemlje pa na zadnjem. Ponekod v Srednji Evropi so ti slučajji silno redki, smrtonosni pa prava redkost. Izgleda, da tukaj ni tako močan strup, kakor oni v tropskih krajih, ki je daleko jačji in deluje s tako brzino, da prepočasi niti najboljši serum ne pomore in nesrečnik v kratkem podleže. Včasih ga je sicer mogoče rešiti z naglim zadržanjem in izžganjem rane, ali na žalost so v onih krajih tudi te farme in zdravniki v onih daleč, vročina močna ter je delovanje strupa katastrofalno.

Jasno je, da se zahteva od nameščenec v prvi vrsti velika opreznost. Na teh kačjih farmah so urejeni posebni vrtovi, v katerih so polovico v zemljo vzdane hišice, namenjene za kače, ki se lahko prosto gibljejo po poteh. Hranijo jih obilno in redno. Ko pa so kače nažrte, tedaj so okorne, zaspane in lene ter niso tako nevarne. Edino v času pitja, ko so iz gladne, je potrebna opreznost. Samo mirno ležeči in dobro nasičeni kači je mogoče odvzeti maksimalno množico stru-

pa. V to svrhu imajo izdelane palice, v širini kačjih vratov, na koncu pa razklane. S tem precepom pritisnejo počivajoči kači glavo ob tla, s posebno napravo napravijo kačo nenevarno, nato pa jo zgrabijo z roko previdno ob zrastkih zgornje in spodnje čeljusti ter ob začetku požiranja. S tem prisilijo kačo, da ima odprta usta. Za ostrimi obrambnimi zobmi imajo strupenke strupeno žlezo, polno materije. Vzamejo ozko, ploščato in zelo tanka stekleno posodico, s katero se je treba nalahko dotakniti žleze, ki se sama odpre in v posodico izteče strupena tekočina. Serum iz nje je dosedaj najboljši protistrup kačjemu piku. Jasno je, da to ne more biti najprijetnejši posel, posebno ne za nastavljenca. Zato je zahtevana največja opreznost in izurenost v poslu s strupenkami. Baje so pa plače visoke in tudi prodaja ugodna, razvija se torej nova industrija, ki zasluzi s socialno-higijenskega stališča popolno priznanje.

Tašča v kletki

V vasi Atripaldi v bližini Napolja je izvršila policija v hiši kmeta Sancora hišno preiskavo. V temni čumnati je odkrila leseno kletko, ki je bila le 140 centimetrov dolga in meter visoka, v njej pa vsa razcapana starka. Preiskava je dognala, da je imel Sancora svojo 74 let stro taščo že nad mesec dni v tej kletki. Ves ta čas jo je hranil samo z vodo in otrobi. Starka, ki je bila že tako izčrpana, da leži sedaj v bolnici v agoniji, je mogla še navesti, da se je to mučenje izmislil njen zet skupno z njeno hčerko, ker ni hotela prepisati nanj malo posestvo, katero je podedovala od svojega moža. Sanacore je še pred preiskavo pobegnil in ga dosedaj še niso mogli izslediti, njegovo ženo pa so aretirali in izročili sodišču.

Čegav le Grönland?

V spor med Norveško in Dansko radi pripadnosti otoka Grönland se je vpletel sedaj tudi Island. Islandski parlament (alting) v Reykjaviku je soglasno sprejel resolucijo, v kateri se vlada poziva, naj zahteva v Haagu priznanje islandske suverenosti nad Grönlandom. Danskih krogov ta resolucija ni baš prijetno dirnila.

Sokolstvo

Prvi nastop Sokola v Hočah

Sokolsko društvo Hoče je imelo preteklo nedeljo veličasten sokolski praznik. Kljub nagajivosti vremena so se že opoldan pričele zbirati v hočki sokolani sokolske družine sosednjih društev, odkoder se je razvila lepa povorka skozi Hoče. Na okusno prirejenem letnem telovadišču je otvoril prireditel starosta br. Flis, ki je v vznesenih besedah orisal težko 10letno delovanje hočkega Sokola, katerega so vodili v najhujših časih bratje Čiček, Šijanec, Rebolj, Vizer in drugi. V lepem govoru se je spomnil tudi 10letnice vladanja našega viteškega vladarja Ni. Vel. kralja, kateremu je vsa množica viharo vzklikala, nakar je godba odigrala državno himno.

Za br. Flisom je povzel besedo župni delegat br. dr. Irgolič, ki je v krasnem govoru očrtal cilje in naloge Sokolstva, grajal one, ki še danes v svojem fanatizmu tajno rujejo proti SKJ in ga bojkotirajo, kar se pri hoškem Sokolu jasno vidi, da pa kljub temu sokolska družina v Hočah raste in vrlje napreduje. Nasprotniki Sokolstva naj verujejo, da jih bo v kratkem poplavila in strla mogočna organizacija Sokola kraljevine Jugoslavije. Lepa izvajanja br. Irgoliča je množica sprejela z viharim navdušenjem, nakar se je pričelo s telovadbo.

Nastop je otvorila sokolska četa Razvanje, ki je v splošnem prav dobro uspel. Za temi so izvajali 24 člani dve praški vaji s krasno eleganco. Očarale so gledalce pragerske članice s simbolično Pomladjo, in igram hočke dece so sledili frenetični aplavzi. Tudi ženski naraščaj je pokazal, da je dobro izvežban, le kritje je bilo deloma slabo, kar pa se opraviči, ker je pričelo zelo deževati in so bila tla polzka. Vsekakor na višku pa je moški naraščaj, ki kaže izvrstne telovadce, posebno na konju in drogu. Prav dobro so se pripravili Hočani tudi na krogih.

Zadivil je občinstvo eleganten nastop 26 članic, ki so tokrat, kar je pri članicah redko, vzorno in skladno izvajale 2 praški vaji z vložki. Pri tej priliki moramo pohvalno omeniti slivniško načelnico s. Čičekovo, ki je že starejša gospa, a vzorno in pogumno telovadi med mladimi sestrami. Tu si naj vzamejo vzgled razne mladičeve, ki mislijo, da gospem telovadbe ni potreba.

Ljubka je bila mnogoštevilna hočka deca z loki in Jadransko morje Hočanov s preciznim nastopom je med nalivom zaključilo spored. Neumorni načelnik br. Apih in hočka sokolska družina sta lahko zadovoljna s svojo prireditvijo. Pokazali so, da so na pravi poti in mi jim lahko le čestitamo. Vse točke je spremljal na klavirju br. Zapletal iz Rač. Po nastopu se je razvilo v telovadnici neprišleno sokolsko veselje.

Podeželsko Sokolstvo kaže rezultate svojega dela. Ni je več nedelje ne praznika, da se ne bi zgrinjale sokolske ednice na zelenih travnikih in livadah k nastopom. Sokolska vzgoja kaže vidne uspehe. Že ponehava v sokolskih vaseh tradicionalno nedeljsko kričanje in pretepanje po gostilnah in na cestah. Sokolske ednice so pritegnile mladino k sebi, kjer jo vzgajajo k boljši bodočnosti: Zdrav, silen in lep! Nasprotniki Sokolstva se bodo polagoma izgubili kakor glas vpljočega v puščavi.

Sport

TENNIS.

Gostovanje SK Rapida v Ljubljani.

Dne 22. in 23. t. m. je igral Rapid v Ljubljani z SK Ilirijo prijateljski medklubski turnir, ki pa radi slabega vremena ni bil dokončan. Zmagal Ilirije 7:4 je pripisati tudi dejstvu, da je Rapid nastopil brez Leyrerja in dr. Blankeja, ljubljansko moštvo pa je bilo ojačeno z znanim internacionalcem Trudnom. Gostje so bili izredno prijazno sprejeti, tudi občinstvo je prisostvovalo precej zanimivemu turnirju.

Rezultati so bili sledeči (zmagali vedno prvomenovani): Hitzel-Truden 6:4, 7:5, Holzinger-Kmet 7:5, 6:2, inž. Novak: Hoffer 6:1, 6:3. D. Zajc-Karbutz 6:1,

6:1, Gorup-Wesiak 6:1, 6:4; ga. Dacar: gdč. Lirzer 1:6, 6:2, 6:1, Svoboda-Holzinger 6:3, 6:3, ga. Thalman-Florjančič 6:1, 6:2; double: Hitzel-Holzinger-Truden-Kmet 6:3, 2:6, 6:3, Zajc-Stoian-Karbutz-Wesiak 6:0, 6:2.

Sredi meseca septembra priredita ISSK Maribor in SK Rapid skupno velik mednarodni turnir za prvenstvo Dravske banovine. Razpis turnirja bo v kratkem razposlan.

Male sportne vesti.

Državno prvenstvo v ligah je končano, le v tretji ligi se morata odigrati še dve tekmi, ki pa ne moreta več spremeniti fakta, da so se v finale plasirali klubi: Gradjanski, Hajduk, Concordia, BSK, Sašk in Mačva.

V Ljubljani se je v soboto in nedeljo vršilo tudi lahkootletsko prvenstvo Ljubljane za poedince. Zmagala je Ilirija s 36 točkami nad Primorjem.

Herta Wunder iz Lipskega je postavila nov svetovni plavalni rekord v prsnem plavanju na 500 m daljave z 8.37 minut.

V Budimpešti je nogometna reprezentanca Madžarske zmagala nad reprezentanco Madrida z 2:0 (1:0).

Graški S. K. Südbahn v Mariboru.

V nedeljo, dne 30. avgusta gostuje v Mariboru prvovrstno moštvo graškega SK Südbahn, ki bo odigral proti SK Rapidu prijateljsko tekmo.

„Umetni dragulji“

Najboljše in najlepše umetne dragulje izdeluje nemška industrija. Nemška industrija barv v Bitterfeldu ima celo tovarno umetnih draguljev. Označba »umetni dragulji« ni popolnoma točna, ker so umetni dragulji imitacije iz stekla, s temi pa se ta industrija ne bavi. Bolje bi jih bilo imenovati »sintetični dragulji«, ker jih izdelujejo na isti način, kakor dela to narava sama. Edina razlika je v vprašanju časa. Narava rabi stotisoče let, tovarna pa nekoliko ur.

Ni še dolgo tega, kar so bili izdelani prvi sintetični dragulji. Prva, ki sta to uspešno izvedla, sta bila Francoza Duville in Ceron. Pri visoki temperaturi sta pustila delovati fluor-aluminij na borovo kislino. Pri tem se je razložila ilovica v kristalastem stanju, ostajal pa je čisti korund. Sledili so mnogi poizkusi v pravcu izboljšanja metode za pridobivanje kristalov. Šele v poslednjih desetletjih je uspelo, to metodo tako izpopolniti, da se je razvila iz nje pravcata industrija.

Dragulje pridobivajo v mali peči, ki je izvanredno stabilna in odporna proti ognju. V gornji del peči vodi mala cevka. Na koncu cevke je pritrdjena posodica z najčistejšo ilovico, ki jo neprestano meša električna žlica. S posebnimi barvanimi pomešana ilovica pada iz skodelice v plinski plamen, ki razvija temperaturo kakšnih 200 stopinj C. Pri tej temperaturi se ilovica topi in pada v kapljicah v posebno posodo. Ta postopek traja tri do štiri ure. Začetna kapljica postaja vedno večja in zadobiva postopoma obliko hruške. Zanimivo je, da je mogoče opazovati cel ta proces skozi modro okence na peči. Okence je modre barve zato, da ne bi močno žarenje in svetloba škodila očem. Tako lahko opazuje človek eno fazo za drugo; celi proces je napet, kot najzanimivejši film.

Tako avtomatski in mehanični se seveda ta komplificirani proces ne vrši. Treba je paziti na tisoče malenkosti, nič ne sme biti pozabljeno ali spregledano, ker bi sicer nastal neuporabljiv in nečist produkt. Rubine delajo tako, da dodajo čisti zemlji kromov oksid. Safire dobivajo z dodatkom železa in titana. Na ta način je mogoče dobiti najdivnejše barve. To so kosi, katere lahko ljudi tudi narava zavida.

Seveda takšni dragulji ne služijo samo za nakit. Odstotek kamenja, ki ga uporabljajo za nakit, je zelo majhen. Samo izredno lepi, veliki in uspehi kosi pridejo v trgovino. To kamenje pa ni niti najmanj cenejše od onega, ki ga dobivajo iz zemlje. Večino teh dijamantov uporabljajo v industriji ur, ker imajo namreč vse boljše ure ležišča in osi iz rubina. Razven tega uporabljajo to trdo kamenje za industrijske aparate za brušenje, vrtanje, posebno pa za rezanje stekla.

M. Zevacco

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

190

»Gospodje,« je dejala Magdalena Feronova, »pri-vedla sem vas semkaj, da lahko mirno ukrenemo, kar je potrebno. Žileta in njena mati Margentina sta bili še pred dvema urama v tem paviljonu. Moj prvotni načrt je bil ta, da ju odvedem obe skozi mala vrata. Odsla sem, da vidim, ali je ta načrt nocoj izvršljiv. Ko sem se vrnila, ni bilo več duha ne sluha o Žileti.«

Hripava kletvina se je iztrgala Manfredu.

»Potrpi, sinko,« je dejal vitez.

»Gospoda,« je povzela Magdalena, »našla sem Margentino onesveščeno. Vzdrnila sem jo. Rekla mi je, da je prišel v moji odsotnosti kralj in odnesel nje- no hčer. Ona da je dobila tak udarec po glavi, da je padla nezavestna na tla. Takšen je torej položaj. Ži- let je ta trenutek v gradu. Toda kje?«

Nekakšno ječanje je prišlo preko Manfredovih ust, strašnejše od grožnje s smrtjo.

Z mirnostjo in hladnokrvnostjo ranocenika, ki raz- rezava mrliča, pa je nadaljevala Magdalena Feronova:

»Pomisli, gospodje, da je kralj odkazal Žileti posebno stanovanje v tem gradu. Nato, misleč, da mu jo bo lažje premagati v paviljonu, jo je dal prepeljati semkaj. Nocoj pa, v napadu delirija — saj poznam kra- lja, gospoda! — gnan od ene tiših idej, ki podro ma- homa vse, kar je bilo pred njim, pride, pograbi dekle in jo odnese. Pravim vam ta trenutek je Žileta v kraljevem stanovanju in nikjer drugje...«

»Hodimo!« je rekel Manfred.

Ta krik je bil tako prenaraven in njegov prepa- deni obraz je izražal tolikšno tesnobo, da so razumeli vsi, da pojde sam v gotovo smrt, ako mu drugi ne bi hoteli slediti.

Samo Flerial je vzkliknil:

»Jaz poidem naprej, ker poznam kraljevo stano- vanje!«

Z vso naglico so zapustili paviljon in se napotili proti gradu, v katerem je bila posadka do štiristo ob- oroženih mož, ne vstevši skoraj dvesto plemičev. Nih pa je bilo šest z žensko vred.

Korakali so v redu, tihi, nagli in strašni v svojem molčanju.

Sleheri med njimi je bil prepričan, da stopa v smrt. In prav ta misel je pospeševala njih pošastni tek, da so bili podobni prikaznim, ki jih tira neizprosna usoda v temno noč. Tribulet je hitel naprej, poleg njega Magdalena Feronova. Manfred je korakal med Ragastanom in Lantnejem. Spadakapa jim je sledil za petami. Njihovih obrazov bi se bila prestrašila cela vojska, da jih je obstal dan.

Ko se je izločila masa gradu iz teme in se pojavila pred njimi, so se stisnili z instinktivno kretnjo še bliže drug k drugemu. Par minut nato so planili po stopni- cah.

Zdajci pa jim je mahnil Tribulet, naj se ustavijo. »Tukaj!« je velel glasno, kakor da je zdaj vsaka- tera opreznost odveč.

Pokazal jim je širok hodnik, na koncu katerega so bila zaprta vrata — vrata kraljevih soban...

Dva trenutka nato so bili pri teh vratih; Ragastan jih je odpelnil z burno silo. Skočili so v predsobo.

V tej predsobi se je Mongomeri tiho razgovarjal s tremi oficirji. Na klopč so sloneli štirje lakaji in dre- mali, v ozadiju pa sta stala pred naslednjimi vrati dva ogromna halepartirja.

Ko je Ragastan vstopil, je premotril vse to s prvim pogledom. Njegovi tovariši so navali. On pa je zapri vrata in se postavil prednje.

»Halol!« je zarjul Mongomeri: »Alarm!«

Napadalcii so se ustavili, podobni volkovom, izbi- rajočim psa, ki ga pópade sleheri izmed njih.

Nato je zaorilo. Besni kriki so napolnili sobo. Tu- ljenje in strašno preklinjanje je stresalo zrak.

Magdalena je bila podrla s prvim sunkom svojega bodala enega izmed orjaških halepartirjev in se lotila nemudoma drugega.

Manfred in Lantne sta naskočila trojico oficirjev.

Ti so izdrli meče. V dveh trenutkih sta bila vsa kr- vava od dobljenih sunkov, toda troje teles se je valjalo na tleh v smrtnih krčih.

Tisti hip se je začel strahoten hropot iz ust Magda- lene Feronove; planila je bila svojemu orjarju pod ha- leparto in mu razparala z bodalom život.

Četvorica lakajev, pijanih od groze, je bila pomo- lila Spadakapi roke, da jih poveže.

Mongomeri pa je kriknil »alarm!« kakor hitro so se odprla vrata in hotel planiti ven.

Toda pred vrati je zadel ob Ragastana.

»Prostor!« je zarenčal.

Ta hip pa je začutil na svojih ramah čudno težo;

Tribulet je planil nanj in mu kriknil, smrtnobledega lica, usta izkrivljena v bojevitom režanju:

»Vaš pokorni sluga, gospod De Mongomeri!...«

Zasadil je vseh deset prstov v Mongomerijevo grlo; par trenutkov nato se je zrušil Mongomeri, morda mrtev, morda samo onesveščen.

Ves ta pošastni prizor, poln fantastičnega skakanja, hropenja, škripanja, bliskov in strašnih vzdihov — ves ta prizor ni trajal niti dvajset sekund...

»Pomagajte! Pomagajte!«

Turobni krik deklice v skrajni sili je zadonel v noč.

Zaleteli so se v vrata...

»Mama, pomagaj! Mama!...«

»Ali boš tiho!«

Krik groze in hripavo renčanje polunorega pohot- neža ste sledila drug drugemu.

Naša četa, videč sovražnike pobite, je navalila na vrata in jih začela tresti.

Krik obupanega gneva:

»Zaklenjena! Prokletstvo nad nami! Zaklenjena!...«

Iz Manfredovih ust je bruhnila grozna kletvica.

Spogledali so se začudeni, da ne spoznajo več drug drugega. Njih obrazi so bili obrazi norcev.

»Pomagaj! Manfred pomagaj, ljubi moj!«

Žiletino ječanje je bilo neizmerno žalostno, podob- no glasovom, ki jih sliši človek v snu — glasovom, pri- hajajočim iz dna peklenške groze...

Kakor oven se je zaletaval Manfred s svojimi pleči: In ob slehernem sunku se je začelo iz njegovih raz- beljenih prsi zamolklo hropenje.

»Pomagaj... Pomagaj Manfred!«

V tem trenutku je zabila mater, očeta vse! Ljubl- mec edini jo je mogel še oteiti!...

Hrup krute borbe je pojemal za vrati. Klici, ki so se slišali zdaj, so bili že jeki obupa.

»Moja si! Imam te!...«

V dalji, v palači je vstajal hrup in rasel od minute do minute.

Ragastan je vzkliknil:

»Klop!...«

Vsa šestorica je skočila k dolgi težki klopi od hra- stovega lesa.

S kakim čudovitim naporem njihovim postoterjenih sil se jim je posrečilo iztrgati železne kavlje, s katerimi je bila vzdana v steno?...

S kakšno neverjetno silo so jo dvignili in jo odnesli kakor gromočega oblegovalnega ovna, ki je zdrobil tež- ka vrata že v prvem besnem sunku v trščice?...

Kupim hišo

s trgovskim lokalom na prometnem prostoru, najraje v predmestju Mari- bora. Cenjene ponudbe z opisom hiše in navedbo cene pod »B. B.« poslati na upravo lista. 2398

Sobo

z eno ali dvema posteljama in poseb- nim vhodom oddam takoj ali s 1. sep- tembrom. Betnavska cesta 64. 2454

Elegantno opremljeno sobo

oddam takoj eni ali dvema osebama. Gosposka ulica 56, vrata 8. 2452

Sprejem dva dijaka

ali dijakinji. Židovska ulica 14, I. nad- stropje, vrata 9. 2451

Učenca

sprejem takoj v trgovino z mešanim blagom. Franc Božiček, Meljska cesta št. 9. 2455

Dvosobno stanovanje

v novi hiši dam v najem. Povpraša se v Smetanovi ulici 54. 2456

Opozorjam vsakogar,

ki namerava kupiti posestvo pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju od Aloj- za Kozarja, da kupčija brez mojega privolenja in podpisa ni veljavna, ker sem solastnica posestva. Alojzija Ko- zar, žena. 2457

Prevzamem hišo

v delavski koloniji proti odškodnini, katera se takoj izplača. Ponudbe pod »hiša v koloniji« na upravo »Večerni- ka«. 2446

Oddam

z dnem 1. septembrom opremljeno so- bo s prostim vhodom in električno raz- svetlavo. Koroščevega ulica št. 5/II, sta- novanje 9. 2450

Sobo

s štedilnikom oddam s 1. septembrom. Ipavčeva ulica 55. 2448

Uradnik

išče sobo za 1. september z hrano in oskrbo. Ponudbe pod »Center«. 2404

Naznanilo!

Na Ruški cesti šte. 7 je prevzel gostilno znani trgovec dalmatinskega vina na veliko, solastnik tvrde Tomo Ninič ter toči prist- no dalmatinsko vino lastnega pridelka

po 10 Din.

Čez ulico po 8 Din

Vsako soboto in na praznik prašic na raznju
Za obilen obisk se priporoča Anton Vukičević

Maribor, dne 24. avgusta 1931

Vabilo na izredni občni zbor Kletarske zadruge r. z. z o. z. v Mariboru

Cankarjeva ulica 1, kateri se bo vršil v sredo, dne 2. septembra 1931 ob 10. uri predpoldne v prostorih zadruge.

Dnevni red:

1. Nove volitve v načelstvo in nadzorstvo.
2. Sklepanje zoper metode prihodnje obratne dobe.
3. Slučajnosti. 2453

KLETARSKA ZADRUGA r. z. z o. z., Maribor, Can- karjeva ulica 1.

Guido Sparovltz m. p., tč. načelnik.

Zahtevajte povsod „Večernik“!

Peroamentni papir

dobite pri
TISKOVNI ZADRUGI,
Maribor, Aleksandrova 13.

Inserirajte

„Večerniku“

Sejem vzorcev v 40 sejmskih palačah v notranjem delu mesta. Sejem za stavbinske, hišne in pogonske potrebščine na odprtih hodnikih 1, 2, 3, 4, 9, 11, 12, 19 in 20 na razstavnem prostoru. Obilna, pregledno razporejena ponudba! Zahtevajte pojasnila in podatke o ugodnostih in potnih olajšavah pri

W. ERKEN-U, ZAGREB

Starčevićev trg 61, Telefon 75-91, Brz. nasl.: Erkenag Zagreb ali pa pri: **Oficijelni pisarni lipskega sejma** Beograd, Knez Mihajlova ulica 33